

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPOR-
NE JEDNOTEDated and published by the Slovensko Narodno Benefit Society
Narodnina: na Združenem države (Avven Chicago) in Kan-
ado \$6.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 na šest leta; in
Chicago in Cicer \$7.50 na celo leto, \$3.75 na pol leta; in mo-
natevno \$0.50.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicer \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Gene oznake po dogovoru—Rokopis se ne vrša.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be
returned.

Nadler za vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2457-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

125

Datum v oklepaju: na primer (May 31, 1931), poleg vsega
ime na naslovu pomeni, da vam je s tem dovoljen potisk na
naslov. Poskrbite, da se vam list ne ustavi.

Zakonska sreča

Na zborovanju ameriških zdravnikov v Philadelphia, ki se je vršilo zadnji teden, je bilo slišati zanimivo poročilo drja. Roberta L. Dickinsona iz New Yorka, ki je govoril o zakonski sreči.

Dr. Dickinson je poročal, da je naredil nenavadni eksperiment. Analiziral je zakonsko življenje tisoč kulturnih Američank in je dosegel da je približno polovica teh žensk ne-srečnih v zakonu — in glavnih vzrok nesrečnosti so spolne razmere, ki izvirajo — da rabimo njegove besede — "iz prepovedi in božazni, ki jih je vsadila verska in šolska vzgoja, in vsled pomanjkanja pravilne izobrazbe v otroških in deklinskih letih."

"Teh tisoč žena predstavlja, kot bi rekli, tip kulturnega ameriškega ženstva," je reklo dr. Dickinson. "Rojene so bile in žive v mestih, imajo za seboj dobre rodbine, so izobražene, omogočene so s profesionalci z dobrimi dohodi in imajo po enega ali dva otroka. Socialno so normalne. Ko smo odbrali izmed njih vdove in ločenke, je ostalo 770 tipičnih žena tega sloja. Na naša vprašanja, 'če so zadovoljne s svojim zakonskim življenjem, je 365 žensk odgovorilo, da nimajo pritožb; 30 odgovorov je bilo, da ne vedo kaj bi rekli, dokler je 375 žensk odprto izjavilo, da niso srečne."

"Na vprašanje o vzrokih nezadovoljnosti je najhajno število vprašank omenilo moževne sorodnice, de narne zadeve, bolezen otrok itd. velika večina pa se je pritožila, da glavni vzrok njihove nezadovoljnosti so spolne razmere, ki izvirajo iz raznih tabujev (prepovedi) in božazni, ki so posledica verske in šolske vzgoje ter pomanjkljivosti pravilne izobrazbe v otroških in deklinskih letih."

Dr. Dickinson je izvajal iz te analize, da zakonska nista srečna, če se ne izjavljata skupno v polni zadoščevalnosti in pogori za to zadoščevalnost morajo biti položeni že v otroških letih deklica kakor dečka.

Doktor ni govoril direktno, toda med vrstami je lahko citati, kje in v čem tiči krvida. Verska — in deloma šolska, ki temelji na starci verski morali — vzgoja zatira zdrav in naraven razvoj spolnosti in to učinkuje zelo škodljivo zlasti na ženski spol, ki je od nekdaj bolj podvržen tej vzgoji. Namesto da bi otroci dobili pošten poduk in vso resnico, dobe vta, da je spol nekaj nezansko grdega in silno pregrewnega. Rezultat je supresija, škodljivo zatiranje in pa neodputna ignoranca glede faktov reprodukcije. In ko tako vzgojena deklica dozori in se omozi, je spolno mrzla, neragvita in nesposobna za naturno seksualno izjavljjanje. To velja tudi za moške, toda v veliko manjši meri, kajti za moške je dolcen poseben standard spolne morale in marsikaj jim je dovoljeno. Na primer moškega nihče ne vpraša po devištvu, kadar se ženi.

Stvar je važna. Človek, ki nima vpogleda v intimne privatnosti drugih ljudi, bi bil mislil, da so spolno abnormalne, nerazvite ženske — izjeme. Dr. Dickinson pravi drugače. Rosegel je v plast izobraženega ameriškega ženstva in našel je, da so spolno normalne ženske skoraj izjeme! Kaj pa bi našel, če bi analiziral zakonsko življenje ženstva iz nižjih plasti? Fakt je, da med priprostim ljudstvom, med siromašnimi sloji, ni morda niti pet odstotkov zakoncev, ki bi vedeli, kaj je popolna seksualna ljubezen. Nimajo pojma — ker ne vedo, so zadovoljni s svojimi drobtincami.

Izhod iz tega žalostnega stanja je v novi vzgoji. V šolo mora priti spolna higiena! V šoli mora priti svobodna beseda o resnicah spolnosti! In v družabno življenje mora priti enoto znanstveno naziranje o spolu namesto primitivnih bedastot iz starega veka!

Pred nekaj dnevi je velik meteorit padel v Ohiu in se zaril v zemljo na neki farmi. Padec je povzročil majhen potres v okolici, ki je popokale in telegrafske žice so padle po tleh. Meteoriti, ki pridejo iz zunanjega prostora, so navadno iz kovinske snovi, največkrat železo. Kamen navadno zgori, ko leti skozi ozračje. Nekoč je tak kamen črne barve padel v Arabiji. Ljudje so verjeli, da je sam Alah zagnal ta kamen iz nebes na zemljo, da bo Mohamed stopil nanj, ko zajezdi svojega belca in odjezi v nebesa. Kamen, ki mu pravijo Kaba, je še danes v Meki in mohamedanci ga časte kot svojo največjo svetino. Tako so nastajali "čudeži".

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prima dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj varčno podpišejo svoje polno ime in navedo svoj naslov, kar naj знаči, da jamicijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrasti, kratki in resnični; upisani morajo biti v dostojnem tonu. Na slišnim pisma in dopise se ne bomo osirali.)

Iz Kanssa

Arma, Kanss. — Nekej novic iz naše "solnečne" dežele, ki sicer niso novice; podobne stvari se dnevno dogajajo vseprav.

Naš prejšnji okrajni pisar (County Clerk) iz Crawford okraja, Tucker, ki je šel iz urada meseca januarja, je bil sedaj areštan in sicer na obtožbo, da je poneveril nad \$10,000 ljudskega denarja. Obdužen je, da je "pozabil" uknjiziti med dohodke razne pristojbine, ki jih je prejel od davkopičevalev. Tucker je velika republikanska glava živel je potratno (da je pač pomagal prosperiteti na noge), klub temu si je prihranil toliko, da si je kupil lepo farmo, kjer misli v "zasluženem" pokoru uživat "sadove svojega truda". Po odkritju poneverbe so oblasti v Giraru encale več tednov, predno so ga poklicali v Girard, da naj pride "raztolmačit", kako da knjige ne "štima-

Z majnarsko paro, če pri katerem dobe pinta joruša, se ne postopa tako obzirno in z rokovicem temveč se ga aretira na mestu včeve v zapor in "zašije" za par mesecev.

V Cherokee okraju je po veliki poroti obtoženih več okrajnih uradnikov, da so pri ljudskem štetju našeli veliko več prebivalcev kot jih je v resnic, z naenom, da obdrže staro plačo. Okrajni uradnik so namreč plačani po številu prebivalcev, in ker se je prebivalstvo zaradi premogovne depresije znatno zmanjšalo, jim je pretelo znižanje plače, s čimer se pa naravnino niso mogli sprizazniti. Tako "napljenje" štetje je pokazalo 35 tisoč prebivalcev, ponovno pa le 30 tisoč. Torej je bilo pri prvem štetju 5 tisoč ljudi, katerih nikjer ni "Kdor zna, pa zna". Mr. Earl, okrajni komisar, je obtožen, da je prejšnji pomožni tajnici v okrajnem uradu, mrs. Herringov, kupil obliko kot nagrado, ker ji manipulirala s številkami ljudskega štetja. Res lepa reč!

Majnarjem 14. okraja UMWA je že v dobrem spominu prejšnji tajnik-blagajnik tega okraja, Harry Burr. Je eden najbolj zvestih petolicev John Lewisa, in je paševal takoj več let, za časa ko je bil odstavljen Howatt in njegov odbor. Ko so končni majnarji zopet dobili pravico voliti si svoje uradnike, je bil Burr eden prvih, ki je dobil zaslzeno breco.

In ta človek je bil pred meseci na konvenciji Kansske delavske federacije izvoljen za tajnika-blagajnika te organizacije, pred tednom dni pa je bil imenovan po delavskem tajniku Doaku (v Hooverjevem kabinetu) za pomognega delavskoga direktorja za Kansas.

Pred leti, ko je bila majnarska unija močna in progresivna, je imela odločilno besedo pri Kansske delavski federaciji. Odkar je unija oslabela, zaradi notranjih bojev in premogovne depresije, se je pa zopet ugnedila pri federaciji stara reakcija. Pred par meseci sem čul predsednika federacije, Blackleya, ko se je odprt obhal, da spada k republikanski stranki in povzdiganje je "velikega delavskoga prijatelja" Hooverja. Ni čuda, da so nam v Kansasu delavski odškodninski zakon tako zverili, da je postal prava spaka. Namesto da so je izboljšal, se je po poslabšal.

Zaradi premogovne depresije prebivalstvo tega premogarskega distrikta stalno pada. Prebivalstvo Crawford okraja se je v 10 letih znižalo od 62 tisoč na 50 tisoč. Ko je pred leti štel okraj nad 60 tisoč ljudi, sta bila v amfiteatru postavne izvoljena dva okrajna sodnika. Zadnjega legislatura pa je bila mnenja, da zaradi znatno znižanega števila prebivalstva, in da se prihrani na stroških, en sodnik zadostuje in je odpravila takozvanou sodnijo št. 2. Ampak sodnik Gaitakill, ki je bil izvoljen zadnjio jesen in se takoreč še ni dobro usedel, ne da službe iz rok, rekoč, da je bil izvoljen za cel termin, 6 let, in zahteva plačo za cel čas, če se ga hoče že odslovit. Stvar ima v rokah vrhovno sedišče.

pomislijo, da bo tožil in napravil škodo celemu članstvu organizacije.

Največ tistih tožil je prišlo od članov, ki so že prejeli po več tisočakov bolniške podpore. V enem slučaju je član prejel že nad \$4,000 raznih podpor od jednotne, ki je pa jednota prenehala biti njegova molzna krava, je vložil tožbo na sodniji še za nadaljnih 21 tisoč dolarjev. Bratstvo, kaj je? Jednota se je postavila trdnov vhran, in ko je ta "brat" temeljito pogrel na sodišču, je tudi nekatere drugim "troublemakerjem" upadel greben.

Razume se, da tega ne naredi dober član, temveč le tisti, ki je nekoljeno organizaciji in ki ga te priveva lakomost, da skuša izvleči od jednotne kolikor je mogoče, brez ozira, ako bodo drugi člani, ki sedaj plačujejo za njega, kdaj dobili kaj podpore ali ne. Jednota ima toliko raznih instanc, na katere se član lahko obrne, ako cuti, da se mu krivica postaje v Giraru, so bili potrebi 4 počitki viški po 10 vozov, da so odpeljali milijonske izdaje bojevitega delavskoga lista v razne kraje.

Kot sem omenil, smo imeli prej te tožil zadnjih 10 let, toda za nobenega ne vem, ki nas je to žil, da bi se bil pohvalil z nezadostom. Ako mu je sodnija kaj priznala, mu je navadno večino tistega njegov avokat vzel. Spominjam se prvega takoge "krenke", ki nas je tožil in mu je sodnija res nekaj priznala. Kako se je potem pritoževal, češ, da mu je večina vseh njegovih avokatov pozabila, in da moral sedaj se zavoljiti tožiti. Tak član sebi ne pridobi dosti, povzroči pa jednoti — ali bolje, skupnemu članstvu — velike stroške, ki nastanejo z raznimi avokatki, kajti vredni so preziranja, ker ne spadajo med poštene ljudi.

A. Sular.

Redni poduk slovenske književnosti uveden na univerziteto v Columbiji

New York, N. J.—Univerza Columbia, v New Yorku, eno največjih vseučilišč na svetu, ima že od nekdaj od vseh ameriških univerz najbolj obsežen slovenski departement. Že več let obstajajo tu redni tečaji iz ruskega, poljskega, češkega in staroslovenskega jezika ter književnosti, kulturi in zgodovini v sklopu njihovega 5-čentnega "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari. Znan je kot svobodomislec socialističnega mišljenja. Ima veliko naročila za raznino literaturo tudi od ruske sovjetske vlade. V zvezki z nekdanjim urednikom "Appeal to Reason", Fred Warrenom, sta izdala proglaš za ponovno oživljanje lista, po izdajanju svojih 5-čentnih "Blue Books", v katerih na poljuben način opisuje znanstvene stvari.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji)

JUGOSLAVIJA
VIJI NARASCA

Bo se izpolniti tujsko-prometna organizacija. — Lepo naše domovine se tuje u pravčeno čudo. — Veliki oček naših krajev

ga prometa bi se bilo treba pobrigati tudi za promet domačinov. Zakaj mnogo jih je, ki poznajo lepoto Dalmacije, Plitvičkih jezer, raznih topic in planin iz slik ali iz člankov, ki jih o naši domovini pišejo tuje v tuje liste.

To je naše malomeščanstvo, da delavcev sploh ne omenjam. Ti hirajo po svojih pisanah in fabrikah, dopusti preživijo na Savi ali na svojem vrtu v delu, kam delj — do Blede recimo — pa sploh nikdar ne pridejo. Ti ne vedo nič o tujiski sezoni, ne o letoviščih in ne o morju in rivijeri. Za te bi bilo treba tudi organizirati vsaj skupne izlete na morje. Tujsko-prometna društva in država bi jim moralia iti pri tem na roko.

Belokrajinski strahovalec Mauser pred sodiščem

Pred novomeškim sodiščem sta zagovarjala v petek 22. maja brezposelni delavec Jakob Mauser, doma s Talčega vrha pri Cernomlj, star krog 30 let, in 25-letni Rudolf Stolcer, doma s Konjskega hriba, ki je obtožen, da je Mauserju pomagal. Mauser je obtožen, da je lansko leto izvršil v Beli Krajini celo vrsto držalnih manjšin in večjih vlomov. Dolgo so ga orožniki zasedovali, a šele lani decembra jim je uspelo, da so ga prijeli.

Mauser je bil predianskim zaposlenim v Zagrebu, kjer pa je izgubil službo in se nato vrnil v domači kraj in kot brezposelni delavec, brez izgledov, da dobil nameščenje, je začel jemati zase tam, kjer je kaj bilo. Začel je vlamijati in krasti in tako držno in pogosto, da so se ga ljudje zelo bali in mu pripisali vso k tativino in vlovo, ki se je bil dogodil.

Obtožnica našteva: 2. februarja je vlovi v hišo Marije Gerešiceve na Rožancu. Tamkaj je pokradel raznega blaga v vrednosti krog 1000 Din. Potem je Mauser zanesel kanto masti v hlev svojega brata Stefana Mauserja ter pritridal na kanto listek z napisom: "Za mast dene drevetu na prag 100 Din i par cigaret, mast sprave, kanto pa vrze tihno bode". Njegov brat Stefan je našel kanto, ko je prizjut raznega krmit živino, a je vso zadevo javil oblastem. Ceprav je šlo za brata. Po navodilih orožnikov je brat napisal listek, da ne mara masti, in listek dal na kanto. Zvečer so orožniki v zasedbi na prečali na Jakoba, kdaj bo prišel pogledat k hlevu. Jakob je res prišel, vendar je orožnikom tedaj ušel.

Tujski promet je pri nas tako naprastel zadnjega leta, da razvoja ne dohajamo z razvojem naše letoviščarske in hotelne "industrije".

Zvečer za tujski promet poroča v svojem sedanjem poročilu, da je bilo v vsej državi lani okoli 800 hotelov in večjih penzij z oddi 8000 sobami in 12.000 posameznimi za tuje. Tujcev pa je bilo že predlani nad 300.000, ki so ostali v naših krajih nad 3 milijone dni. Da so morali biti takem hoteli stalno prepolnjeni in da je najbrže mnogo tujcev zavrnila ta prenata pravilnost, je jasno. Zato je treba poskusiti misiliti na povečanje zasednosti v hotelov ter na zvišanje števila. Zakaj če ne bomo tujcem nuditi vsaj strene prehrane, da se po svoji želji smislimo za porast prometa in.

Takoj kljub naši skromnosti in nemosti raste zanimanje za naše kraje in raste število posameznikov. Za nas govorijo predvsem naši kraji sami, mi sami se storimo za porast prometa in.

V noči 6. marca je vlovil v zidanico Martina Vidmarja za Mihajlovo vasajo in ukradel krog 100 litrov vina in nekaj steklenic. Ta vloj Jakob Mauser pričakoval raznega blaga v vrednosti krog 1000 Din. Potem je bil ukradeno blago. Lapi junija je bilo vlovljeno v Šusterškevo vilico na Selih, kjer pa je vlovljeno predpoli sosed Jože Žvab, ki je po bežečih korakih spoznal, da jih je bilo več. Kesneje je Mauser nekoc ustavil Žvaba na cesti pri Otavcu, ter ga opozoril, da ne nekaj slovenkah fantov. Ko so cariniki odhajali po cesti, je v gozdu nekdo ustrelil in carinik Rastelli je padel mrtev.

Seveda so takoj osumili slovenake fante, ki so bili v gostilni, policija je arretirala krog 40 ljudi, med njimi skoraj vso Mocnikovo družino. V zaporu so jih obdržali 12. Ker trdijo oblasti, da je bilo dejanje izvršeno iz političnih razlogov, pridejo osumljenci pred izredno sodišče za začetno državo. Kesneje so jih izpuščili še nekaj, tako da jih je ostalo v zaporu le četvero.

Da obtoženci niso prostovoljno "priznali", prične tudi pripovedovanje nekega Slovence, ki je pribral v Ljubljano iz Primorja in pripovedoval:

"Bilo je prve dni po umoru v Koprivščici, ko smo morali na učak gorilice policije vse oddati o rožje. Vrnilti smo morali tudi o rožne liste. Tudi jaz sem morala na policijo in ker je bilo malo prostora, smo morali tudi v sobo detektivov. Tu sem videl, kako sta dva detektiva privredila nekega mladega slovenskega fanta iz sosedne sobe vsega onemoglica. Podpirala sta ga z rokami in volila pod pazduho. Obraz arretiranca je bil mrtvačko bleđ, po obrazu je imel rane in vdeti je bilo, da je mnogo prestal in da prihaja od mučenja. To je bil eden izmed onih 12 fantov, ki so jih arretirali radi umora v Koprivščici. Dovedli so ga od — 'zašiljevanja'. Tako pripravijo arretiranec na priznanja in na teh prizanjih temeljijo vse veliki procesi fašistične justice."

Tako je pripovedoval begunc.

Po enem letu ispuščen. — Pred triško poroto se je zagovarjal pred dnevi Ernest Krusec iz Barjut na Vipavskem, ker je baje pred letom dni dejal v neki goriški gostilni, da je italijanska vojska sestradancev. Nad letom je sedeł v preiskovalnih zaporih, porotno sodišče pa ga je zdaj oprostilo.

Tujski promet torej stalno narasi. 2. njim vred mora naraščati tudi skrb za tuje, da jim utečemo naši kraji nuditi vsaj najmanjšje. Potem bo promet še bolj naraščal in lepote naše domovine bodo dobiti svojo zaslubo priznanje tujega sveta.

Se eno: skrbeti bi bilo treba tudi, da bi naši državljani spomnili naše lepe kraje, zakaj po letoviščih je več tujcev kaže na domačinov. Poleg tujskih jincov in da je bil velik razbojniki.

Da je bil pred tem brezposelni delavec, tega ne poudarjajo pravni.

Smrtna nesreča kmeta. — V Spodnji Vočici pri Sv. Rupertu v Slov.goricah je posestnik Josip Fras po nesreči padel pod voz. Telo se mu je zapletlo v kolena in konji so ga vleči več metrov, dokler ni Fras obležal ves pobit in nezavesten. Zdravnik ni mogel več pomagati kmetu in podigel poškodbam.

Autobus zgorel na cesti. — Na binkoštno nedeljo je Pečnikarovo avtobusno podjetje utrpel veliko škodo. Zjutraj sta šoferji odpeljala avtobus iz garaže v Dolskem, da bi šla v Ljubljano, a avtobus ni se bil iz vasi, ko se je motor vnel. Sofer Jug ga je skušal pogaseti, vendar je bil ves avtobus nesadoma v ogaju in je ves na cesti zgorel, tako da je ostal le kup ožganega železa. Skoraj ima Pečnikar 225.000 Din, zavarovan pa je bil za 180.000 Din.

Smrtna nesreča na cesti. — Pred tednom dni je na Reslovski cesti voz povozil 47-letnega mizarija Valentina Stareta, ki je doma iz Srednje vasi pri Bohinju, a stanuje v Ljubljani. Poškodbe sprva niso bile videti težke, a se je stanje poslabšalo in Star je moral v bolničko, kjer je po težki operaciji te dni nenadoma umrl. Zapušča štiri nepreskrbljene otroke.

IZ PRIMORJA

Kako zaslužuje gorilica policija

Mnogi Slovenci morajo bezati iz Primorja v Jugoslavijo pred žasijem italijanskih oblasti. Karkoli se kje storiti kaj hudega, vedeni obdobjem Slovenec in jih zapisajo in v ječah hudo mučijo, da potem aretiranci vse "priznajo" in da pride do velikih procesov, na katerih sodijo Slovence na ječe in pregnanstvo.

Stara metoda vseh držav, kjer vlada

nasilno diktatorstvo, je, da zatisajo opozicionalno mučijo, izvabijo s silo iz njih priznanja, uprizarjajo na temelju teh priznanj velike procese, kjer eksplorirajo kaznujejo obtožence.

To je metoda, ki ni doma samo v Italiji, marveč marščke drugje: kjer vlada sila.

V spominu je gotovo že dogodek, ki se je pripril v Koprivšču pri Kalu, kjer so nezanci ustrelili italijanskega carinika Rastellija, ki se je z družbo tovariskov vrnil po cesti z nedeljskega izleta. Cariniki so se ustrelili mimogrede v Koprivšču v gostilni Močnika. Tam je bil tudi nekaj slovenkah fantov. Ko so cariniki odhajali po cesti, je v gozdu nekdo ustrelil in carinik Rastelli je padel mrtev.

Oblastna našteva: 2. februarja je vlovi v hišo Marije Gerešiceve na Rožancu. Tamkaj je pokradel raznega blaga v vrednosti krog 1000 Din. Potem je Mauser zanesel kanto masti v hlev svojega brata Stefana Mauserja ter pritridal na kanto listek z napisom: "Za mast dene drevetu na prag 100 Din i par cigaret, mast sprave, kanto pa vrze tihno bode". Njegov brat Stefan je našel kanto, ko je prizjut raznega krmit živino, a je vso zadevo javil oblastem. Ceprav je šlo za brata. Po navodilih orožnikov je brat napisal listek, da ne mara masti, in listek dal na kanto. Zvečer so orožniki v zasedbi na prečali na Jakoba, kdaj bo prišel pogledat k hlevu. Jakob je res prišel, vendar je orožnikom tedaj ušel.

V spominu je gotovo že dogodek, ki se je pripril v Koprivšču pri Kalu, kjer so nezanci ustrelili italijanskega carinika Rastellija, ki se je z družbo tovariskov vrnil po cesti z nedeljskega izleta. Cariniki so se ustrelili mimogrede v Koprivšču v gostilni Močnika. Tam je bil tudi nekaj slovenkah fantov. Ko so cariniki odhajali po cesti, je v gozdu nekdo ustrelil in carinik Rastelli je padel mrtev.

Seveda so takoj osumili slovenake fante, ki so bili v gostilni, policija je arretirala krog 40 ljudi, med njimi skoraj vso Mocnikovo družino. V zaporu so jih obdržali 12. Ker trdijo oblasti, da je bilo dejanje izvršeno iz političnih razlogov, pridejo osumljenci pred izredno sodišče za začetno državo. Kesneje so jih izpuščili še nekaj, tako da jih je ostalo v zaporu le četvero.

Da obtoženci niso prostovoljno "priznali", prične tudi pripovedovanje nekega Slovence, ki je pribral v Ljubljano iz Primorja in pripovedoval:

"Bilo je prve dni po umoru v Koprivščici, ko smo morali na učak gorilice policije vse oddati o rožje. Vrnilti smo morali tudi o rožne liste. Tudi jaz sem morala na policijo in ker je bilo malo prostora, smo morali tudi v sobo detektivov. Tu sem videl, kako sta dva detektiva privredila nekega mladega slovenskega fanta iz sosedne sobe vsega onemoglica. Podpirala sta ga z rokami in volila pod pazduho. Obraz arretiranca je bil mrtvačko bleđ, po obrazu je imel rane in vdeti je bilo,

da je mnogo prestal in da prihaja od mučenja. To je bil eden izmed onih 12 fantov, ki so jih arretirali radi umora v Koprivščici. Dovedli so ga od — 'zašiljevanja'.

Tako pripravijo arretiranec na priznanja in na teh prizanjih temeljijo vse veliki procesi fašistične justice."

Tako je pripovedoval begunc.

Po enem letu ispuščen. — Pred triško poroto se je zagovarjal pred dnevi Ernest Krusec iz Barjut na Vipavskem, ker je baje pred letom dni dejal v neki goriški gostilni, da je italijanska vojska sestradancev. Nad letom je sedeł v preiskovalnih zaporih, porotno sodišče pa ga je zdaj oprostilo.

Tujski promet torej stalno narasi. 2. njim vred mora naraščati tudi skrb za tuje, da jim utečemo naši kraji nuditi vsaj najmanjšje. Potem bo promet še bolj naraščal in lepote naše domovine bodo dobiti svojo zaslubo priznanje tujega sveta.

Se eno: skrbeti bi bilo treba

tudi, da bi naši državljani spomnili naše lepe kraje, zakaj po letoviščih je več tujcev kaže na domačinov. Poleg tujskih jincov in da je bil velik razbojniki.

Pravni v likarstvu

Kdor ima le nekoliko vpogleda v likarstvo, mora tudi kot laik priznati, da je v tej stroki tehnik temeljito opravila svoje delo. Vse je urejeno na brzino in kakoviteto. Ročno delo se mora vse bolj umikati strojnemu in mehaničnemu postopku. Knjigotisk, ali tako zvani črkotisk, ki velja za najstarejše v tej panogi, je obogatil z mnogimi novimi postopki. Črkotisku se je pridružil ploščni tisk, ki služi v glavnem za reprodukcijo slik, a v zadnjih dveh desetletjih sta se razvila še offsetni in bakrotisk, ki dajeta izborne slike, kar prinači večina modernih ilustriranih časopisov in revij. Kakšno zamotan in precizni kemični v svetlobno tehnični postopki so potrebni pri tej vrsti tiskanja, aškar niti približno ne more predstavljati.

Vsaka tiskana beseda se stavlja z mehaničnimi stavnimi stroji, ki delujejo polavtomatično. Ze stavnimi stroji so tehnička čuda, a vendar nam se ne stresajo docela. Zlasti časopisje stremi za popolnem automatiziranjem, ker so današnji časniki že na višku, ki je vse bolj dočasnega in preciznega.

Z mehaničnim izdelovanjem stavka, to je s prelivanjem rokopisov v kovinske tiskalice so poskušali že pred sto leti. Dvajset let pa se poskuša izdelovati stavek tudi fotokemično, kakor kljajši za reprodukcijo slik. Vendar pa se slednji postopek ni obnesel, ker onemogoča naknadno popravljanie teksta.

Zdaj pa se je pod imenom "Uhertype" pojavil skoraj cisto avtomatični stroj na svetlobi, ki katerega si obetajo velik prevrat v tiskarstvu. Stroj je izdelala pred tremi leti ustanovljena delniška družba v Glarusu v Švici, ki je že poprekupila mnoge druge mase, ki je sicer nekoliko manj občutljiva, a se da izdelovati v tanjih plasti in je odpornejša in bolj trajna. Za razvijanje in fiksiranje filmova, ki se avtomatično vrati v stavnem stroju, je potrebna ena sama kopel, kar zelo poceni obratovanje.

Dodatni stroj, ki lomi posamezne vrste v strani, je tudi pravo čudo mnogostranosti, zvezane z preprostostjo. Ne reproducira zgolj glajikega teksta, kakšen je običajen po časopisu, marveč tudi tekst pomeseči s slikami, skicami, karikaturami in avtorsko spremenjeno pisavo na knjige, revije in magazine. Celo rekomendirajo kratki valovi.

Vse to se, kakor pri prvem stroju, fiksira na filmu, ki je v tem primeru seve mnogo širši in šele iz tega filmu se potem s posameznimi postopki pripravlja na film.

Način na katerega se običajno izdeluje tisk je ob straneh perforiran, tako da se besedilo na njem lahko naknadno popravljajo, kakor slike na filmu. Napačni tekst se izreže, v vrzel pa se pripravi popravljivo besedilo. Stroj v posameznih vrstah in po kvantiteti stavka ne sodeluje.

Novi stavnji stroj je, sodeč po načinu vratila, vsekakor sijajen izuzem. Iz gospodarskih vidin pa njegov pojav ni nič kaj dobrospel, da bi utegnil izpodriniti neštivilno dolje najmodernejših strojev, ki predstavljajo milijonske vrednosti.

Zadnji tisk je ob straneh perforiran, tako da se besedilo na njem lahko naknadno popravljajo, kakor slike na filmu. Napačni tekst se izreže, v vrzel pa se pripravi popravljivo besedilo. Stroj v posameznih vrstah in po kvantiteti stavka ne sodeluje.

Novi stavnji stroj je, sodeč po načinu vratila, vsekakor sijajen izuzem. Iz gospodarskih vidin pa njegov pojav ni nič kaj dobrospel, da bi utegnil izpodriniti neštivilno dolje najmodernejših strojev, ki predstavljajo milijonske vrednosti.

Zadnji tisk je ob straneh perforiran, tako da se besedilo na njem lahko naknadno popravljajo, kakor slike na filmu. Napačni tekst se izreže, v vrzel pa se pripravi popravljivo besedilo. Stro

Erik Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Toma Šelškar

"Ah, ne vprašuj toliko... Postal je pravata, mala vlačuga. Sedaj se mu bolje godi. Od vseh strani dobiva cigarete in darove. Kljub temu pa ne bo več dolgo... Preveč kašja..."

Tako... Torej tako... Tedaj je bila tista njegova izpoved le začetek vsega! Tako propada. In konec...? "Pa artist?" sem vprašal z muko.

"O, ta je še vedno stari! Pomaga vsakomur. Ohranil se je! Vsak dan dela po nekaj ur telesne vaje, stoe in zvija se na vse pretega. Tudi oba Bayarca sta fanta od fare!"

"No, pa ti?"

"Ah, dragi! Jaz? Da bi dobil vsaj eno pismo, pa bi bil potolažen. Vsi so ga že prejeli. Zakaj to? Potem pa... Rad bi šel zopet de lat, veš. — Kako bi dosegel to?"

"Na to sem že mislil. Pod. Menim pa, da se ne bo posrečilo. V tem taboru so samo ranjenci in pa oni, ki so za delo nesposobni, poleg tega pa daleč naokrog ni nobene knjetje. Od tu ne gre noben delavski transport. Je predaleč. Toda, saj pojedemo kmalu domov, Pod!"

"Da," pravi tih, "to me krepča... In če nas podižejo še ta mesecev domov, bom lahko že v jeseni Ani pomagal..."

Potisnil sem mu v žep deset rubljev.

"Ali si neumen?"

"Tiso, moj stari!"

Poslovila sva se.

Enkrat na mesec gre vsak oficir v parno kopelj. Po vrsti. Komanda mu pridel stražo, ki ga pelje v vas. Parna kopelj se nahaja v pokvencenih bajti, ki je pol iz lesa, pol iz kamnja. Je po izborni. V koči je mala kamernica z ogromno pečjo in tri lesene, spolske etaže. Ako zlijelo na razbeljene kamne čeber vode, se ta na mah spremeni v paro. Dva čeba zado stuje, tretji ti že popari kožo in je para ta ko gosta, da ne moreš dihati.

Vsedeš se na prvo prično, ko se ta ohladiti zleže na drugo in počakaš, da se ti koža po rdeči kakor kuhanemu raku. Ni se ti treba umivati. Vroči soplui ti iztisne vso umazanijo iz znojnje. To je ruska kopelj. Prihranil si delo, umivanje in milo. Mnogokrat se parišo v tem kopališču stare ženske in tedaj moramo dolgo časa čakati. Iz kopališča prideš sicer temeljito odčišen, vendar pa se včasih nazečeš.

Najlepše pri tem pa je, da se sprehodim. Včasih vidim transibirski ekspresni vlak, ki vozi v kolodvor. Ustavi se ob vodnem stopiju, kjer morajo jemati vodo za lokomotivo. Zato tudi obstane v tej pustinji. Par dobrih besed in nekaj kopejk omeha mojo stražo, da me pelje takrat do tira, kjer čakam toliko časa, da ekspres odpelje. Vsedem se na klop in s teškim sreem gledam za vlakom, ki bo čez teden dni tam, kjer sem doma...

Stali smo pred kasarno in govorili o Rusih. Neki avstrijski stotnik je pripovedoval: "V taboru, kjer sem bil preje, je zgradili povojnik na povlej generala okoli tabora visok leseni plot. Ko je bilo pregledovanje pri kraju, je pustil zopet ves plot podreti in je ves les — bilo ga je za več vlakov — prodal za tristo tisoč nekemu veleposestniku. Seveda ja spravil denar v svoj žep. Ko je čes pol leta neprica kovanovo prišel zopet general k pregledu..."

"Kje pa je plot, gospod komandan?" Ah, ekselencia, vsa sredstva sem poskusil, da ga ohranim, ali kljub temu ga je bilo vsakoceno manj. Mraz je bilo in ujetniki so ga na

skrival pokurilit!" Mi smo sicer tajili, toda zman. Vse so za dva meseca zaprli v karsne, poleg tega nam je skočila tri meseca utr goval pri hrana pri dvajset rubljev — in je na ta način zopet vtaknil v svoj žep novih stoščedesetisoč.

Ko sem se vračal iz parne kopeli, je stal pred ono klopo, kjer sem ponavadi sedel, vagon prvega razreda grand-alibrakega-ekspresa. Sluga v livreji je odpril vrata in skočil na tla, da nečesa nakupi. Poleg odprtih vrat je sedela pri oknu izvanredno lepa ženska. Začutil sem njen vonj prav do klopi in sem skočil odprta vrata videl njene noge, dva dolga bela prekrizana stebra. Imela je tipičen ruski aristokratski obraz, motno bele barve in podolgovate linije. Njen vrat, kakor stebelice rože in pod svilo so se nahajalo zdigovale njeni grudi. Joj, kaj je še kaj takšnega na svetu? so trepetala moje misli. Ta vonj, ta belina, ta nežnost...

Sam ne vem, kaj je bilo v meni, da sem to storil. Dvignil sem čepico prav narahlo, nehoti, in sem dejal proseče: "Samo eno cigareto, prosim..."

Vstala je, stopila počasi k odprtим vratom. Sedaj bo poklicala stražo, sem si mislil. Ubog ujetnik, ki se ji je upal pogledati v obraz in še prosiš za cigaret? Kakšna nesramnost... Ne... Poselila je v skitijo poleg sebe, me s čudovito krenjno pozvala k sebi in mi je stresla pest cigaret v čepico.

Nemo sem prejel ta dar od te tuge žene in sem se priklonil kakor berač—globoko in ponizno. Nobene besede ni spregovorila. Samo gledala me je mehko, nemo, ne da bi me razumela.

Zvižg, sluga je skočil v vagon. Vrata so se zaprila in grand-sibirski-ekspres je odpeljal. Stal sem na stezi, dokler ni izginil v stepi. V moji roki pa me je žgallo šest cigaret—La Ferme, Petrograd, prima sorte... Srdit ponos je šel vame. Postal sem bled in rdeč hkratu. "Kaj si napravil?" je skratalo v meni.

Ah, ne! Nisem se priklonil z poniznosti. Saj nisem bil vojak v tem trenutku. Bil sem samo mož, ujet mož. In sem se priklonil samo ženski. In lepoti. Pred svojimi sanjamimi...

"Daj mi eno cigaretto!" me je predramil glas mojega stražarja.

Zdrznil sem se. "Ne!" sem vzkliknil hlastno. In sem pristavil: "Na druge, pojdiva." Skril sem dobijens cigaret in sem mu jih dal štiri od svojih.

Nača upanja so splahnela. Iz časopisov ki jih je prejemal lekarnar, smo zvedeli, da je nova vrla odviana od entente. Da, utisimo, kakor da je vsa revolucionja njen delo. Ah, vse drugače je sedaj, kakor pa smo si predstavljali. O kakem separatnem miru ni niti govorova več. Nova vrla hoče vojno nadaljevati.

Vojaki, ki nas stražijo imajo skoraj vsak dan zborovanja. Ponavadi jih vodi kak civilist. Straže nam pripovedujejo, da o kakem miru ni niti sledu. Govore o novi veliki ofenzivi...

Pri Černovicah se jim je celo poarečilo prodati nemško-avstrijsko fronto. Strah se nas je polastil. Namesto separatnega miru celo zmagovala ruska ofenziva...

(Dalej prihodnjih)

teh požrešnih pijač ter jih

To je moja poslednja želja, ki

prihaja prav iz globine mojega

v trpijenju izgorelega srca.

Zakaj ta strašna želja? Po

vedal vam bom.

Mlad sem bil tedaj, zdrav in

močan, in moje roke so niso

zblede dela. In sem si našel dobro,

ljubečo zakonsko društvo, ki mi

je rodila dvoje otrok ter s tem

le še počačala itak trdno vez, ki

me je vezala nanjo. Njo in o

tročiča bi ne bil hotel dati za vse

zaklade sveta.

Takrat sem bil sreden, nepo-

pisano srečen. Vsi štirje smo bili

staršči, ker ljubili smo se in tu-

di drugače nam ni bilo sile. Delal

sem stalno in vsako soboto

sem prinesel domov lepo teden-

ško plačo. O, lepo smo živelj na-

tem prijetno nam je bilo!

A le prekmalu je solnce naše

sreče zakril teman, pogubo obe-

tajoč oblak.

Najprej je trečilo v igralni-

co, kjer brezvestni šteparji po-

stavljajo tudi denar na opolzko

tehnično spekulacije in lepe stav-

be iz pisanih kamenčkov so se

začele čez noč rušiti.

Banka, v kateri smo imeli na-

loženo vse naše prihranke, je za-

pria svoja vrata. Ponearecene

spekulacije, so dejali. Nekaj so

jih zaprli, pa nam s tem ni bilo

niti pomagano. Naš denar, naša

rezerva za slabe čase, je bila iz-

gubljena.

K nam je prišla siva skrb.

komaj še živa. In nikjer kruha, ne zdravil, ker ni bilo denarja. Prekleti denar!

In so šli, drug za drugim, dokler nisem postal sam. Jaz sem jih moral preživeti. O, da bi jih ne bil! Da bi jih nikoli ne bil pozna! Lažje bi mi bilo zdaj.

In zdaj? O, za njimi grem. Ne bom več moledoči za bori košček kruha, se ponujal na prodaj, ko me nihče noče kupiti, ne, ker se mi je vse skupaj že pristudio. In čemu? Za koga naj bi še dalje živel v trpel? Žena in otroka so mrtvi. Moje življenje je žalostna razvalina. Ne, ne marjam več živeti. Oni, ki imajo na vesti življenje žene in otrok, naj si otežijo še z mojim.

John Smith odhaja za svoje, za žrtvami strahotnih krivie in gnilobe, na katerih stoji trhla stavba našega družabnega reda.

O, da bi se le kaj kmalu zrušila v svoje lastno blato!

In da bi se vse naše trpljenje spremeni v ogromno granitno skalo in da bi ta zmila v kravu kašo Veliki Želodec, ki je meni počrnil vse, kar sem imel!

In kmalu, predno milijoni mojih bratov odidejo za meno!

Čudna strasti med živalmi

Živalske samice ljubijo moške, sameci pa ženske osebe

Kmet ve iz vsekdanje izkušnje, da je deklam lažje ravnatibike nego hlapcem, nasprotno pa so kobile z vsem moškim veliko krotkejšo nego z ženskami. Znamost poznata nešteto primerov te vrste. O papigah ženskega spola je znano, da se puste božati običajno samo z moškimi, sameci pa z ženskami. Paice so gospodarjem po navadi bolj vdane nego gospodaricom.

L. 1912. je vzbujal na Spodnjem Štajerskem veliko senčenijo divji petelin, ki se je v nekmetico naravnost zaljubil. Na njen klic je prijetel iz gozdova, da je od njega gladiti, izvajal na neje povelje vsakršne umetnje. Za druge ljudi se ni brigal. Nekaj si je zlomil nogo in perut in so ga moral ubiti.

Ta neavadni pojav pri živalih se da poklicno izkoristiti zlasti z dresuro. Najboljše dresurne uspehe imajo z živalskimi samci ženski, s ženskimi moški. Celo "amaterji" dresure to lahko v pridom izkoristijo. Neki curiški kipar je imel mlado levino, ki mu je sledila kakor psiček. O mlaudem tigru poroča neki naravoslovec, da se je tako zagledal v lepo, mlado domo, da je pridel stražno tuliti, ki je ni bilo več na spregled, odkinil je vsako hrano in je končno poginil. V berlinskem zoološkem vrtu so pred vojno imeli leopardko, silno zavratno žival, ki si jo je priskrbeli. Neko je žival ušla in so uporabili preprost trik, da so jo spravili spet v kletko. Mlad doma je stopila v kletko in z njeno oči, ki se je delal, kakor da jo hoče objeti in poljubiti. To je bilo za zaljubljenega mandrila preveč. Skočil je skočil odprta vrata v kletko — in je bil ujet.

Stari Brehm je ohranil naslednjo čedno zgodbo živalske ljubomornosti iz pariskoga zoologičnega vrta: Neki mandril, precej huda in neukrotljiva opica, se je zatekel v hčer svojega strežaja. Neko je žival ušla in so uporabili preprost trik, da so jo spravili spet v kletko. Mlad doma je stopila v kletko in z njeno oči, ki se je delal, kakor da jo hoče objeti in poljubiti. To je bilo za zaljubljenega mandrila preveč. Skočil je skočil odprta vrata v kletko — in je bil ujet.

Slavni prvorobitelj naravnega življenja prof. dr. Gustav Jaeger je prvi znanstveno raziskoval vse takšne pojave pri živalih in jim dal veljavno zakono. On sam je imel dve volkulji, ki sta bili napravljeni in njegovemu sinu dan vsi krotki, gospa in služniki na vsakega drugega človeka biti utegniti biti isti eksperimenti skrajno neveravni.

Znameniti raziskovalec živalske psihe, pokojni dr. Theodor Zell, je v nekem poročilu napisal da sodeluje pri tej stvari živali vid v voh. Lepota od živali ljubljene osebe ima velik vlogo. Neki marolki sultani je imeli krotkega leva, ki je bil dc. mladih in mladih dam sile prijatelj, starim in gredim pa je od daleč kazal zobe. Neke živali dojemajo vnašnji svet predvsem z vohom, takšnim lahko zavestni oči in držiščem moških in žensk bo do po njihovem tipičnem vonju spoznali osebe drugega spola, ka-

terim so bolj naklonjene. Tu jim je lepota ali grdota seveda nevarna.

Razne zanimivosti

Nov izum v radiotelefoniji

Med pariško in madrasko brezično postajo se je izvršil tedni zanimiv poskus z novim načinom radio-telefoničnega prenosa na kratkih valovih. Po tem načinu se izkoristi samo ena stran valovnega snopa, kar je mogoče z oddajo posebnega vodilnega vala za uravnavo sprejemnega aparata.

Klub vsemu naprek potapljal v radiotelefonija pa se še do danes ni posrečilo dvigniti ogromnih zakladov, ki so se nahajali na španškem brodovju, ki se je pred 250 leti potopil v notranjosti. Potapljal so privledi tudi iz ladje "Oceana" nekaj nad 15 milijonov zlatih mark. "Oceana" se je bila potopila ob angleški obali.

John Smith odhaja za svoje, za žrt